

NŐI POHÁRKÖSZÖNTŐ A BERDE-SERLEGGEL

Főtisztelendő Püspök Úr, Főtisztelendő Asszony, nagytiszteletű Esperes Asszony, nagytiszteletű Esperes Urak, tisztelt Főtanácsi tagok!

Nagy megtiszteltetés számomra, hogy a mai főtanácsi közebéden pohárköszöntőt mondhatok a Berde-serleggel. Rendkívüli esemény ez számomra, egy-szeri alkalom az életemben. De – úgy gondolom – rendkívüli esemény ez a pohárköszöntők sorában is, mivel tudomásom szerint mindössze másodszer fordul elő, hogy főtanácsi nőtagot kérnek fel a pohárköszöntő megtartására.

Úgy tűnik, ez hagyományosan férfiszerep, pedig az idők folyamán sokszor bebizonyosodott, hogy a nők is tudnak értelmes, tartalmas szép beszédet mondani. Talán inkább azzal kapcsolatban merült fel kétely, hogy a gyengébb nem képviselői vállalják-e a szerep második részét, mármint a serleg tartalmának maradéktalan kiürítését? Úgy gondolom, ha anyáink, nagymamáink megküzdöttek jogainkért a társadalomban és az Egyházban, akkor nekünk kötelességünk bizonyítani, hogy tudunk élni a megszerzett jogokkal. Ennek szellemében kívánok eleget tenni a felkérésnek.

Én 34 éve megszakítás nélkül tagja vagyok az egyházi főtanácsnak. Nálam van az a hivatalos levél, amelyet 1973. június 20-i keltezéssel az EKT-től kaptam, amelyben arról értesítenek, hogy az 1973–1978-as évek ciklusára megválasztottak főtanácsi tagnak. 28 éven át voltam választott tag, és az utóbbi 6 évben pedig hivatalból tag mint az országos nőszövetség képviselője.

Az évek folyamán sok pohárköszöntőt hallottam a Berde-serleggel. A világháló jóvoltából az utóbbi évek köszöntőit újraolvashattam. Ezek után elgondolkoztam, mit is mondhatnék újat, hiszen Berde Mózesről, az unitárius jóltevők fejedelméről, az ő életművéről és hagyatékáról már mindent elmondtak nálam kompetensebb személyek.

A szakemberek azt állítják, hogy a nőknek gazdagabb, színesebb a fantáziájuk, mint a férfiaknak, és főként nagyobb az empátiakészségük. Igen, most is ez az adottság segített a feladat megoldásában. Elképzeltam, mi lenne, ha Berde Mózes most lélekben, természetesen inkognitóban, megjelenne az Egyház házatáján, úgy főtanács környékén. Vajon hogyan vélekedne a mai egyházi életről, egyházi iskoláink jelenéről. Úgy érezné-e, hogy nem hiába takarékoskodott, és jó kezekre bízta-e a vagyonát? Mivel mi unitáriusok hiszünk az örök életben, a

lélek halhatatlanságában, ezért könnyen elképzelhető, hogy Berde Mózes lelke megjelenik közöttünk.

Meghívom Önöket, legyenek társaim egy képzeletbeli kalandozásban.

Induljon hát a történet.

Az elköltözött lelkek végtelen birodalmából Berde Mózes lelke útra kel, és ahogyan az internetes térkép-program közelít a keresett helységhez, úgy keresi az ő lelke egykori hazáját, Erdélyt. Nem nehéz megtalálnia, hiszen a Kárpátok koszorúja jó útmutató. A Szent Mihály-templom kimagasló tornya biztos pont. Itt már otthon érzi magát. Megpillantja a lutheránus, majd az unitárius templom tornyát, és elindul a jól ismert Belső Magyar utcán.

Észreveszi az Unitárius Kollégium régi épületét, de hirtelen megtorpan, mert a templomon túl ismeretlen, hatalmas, impozáns négyszögletű épület áll.

Kíváncsian száll alá a főkapu elé, és olvassa az épület falán levő táblán: Unitárius Püspökség, János Zsigmond Unitárius Kollégium. Akkor jó helyen járok, gondolja. De más nyelven is van a táblára írva: igen, ez angol és még egy idegen nyelven: Episcopia Unitariana. Mintha már hallotta volna az utcán ezt a nyelvet, kicsit latinos hangzású, de mégsem az.

Mikor nyílik a nagykapu, beoson észrevétlenül, megáll az előcsarnokban, körülnéz. Egyik oldalon az idős szakállas tudóst ábrázoló szoborban felismeri Brassai Sámuel, régi ismerősét. Tekintete a szemben levő szoborra téved, és mintha egykori saját képmását látná benne. A felirat megerősíti ebben. A lekopott kőlépcsőkön könnyedén felér az emeletre. Dávid Ferenc imaterem – olvassa a szemben levő ajtón. Hétköznap délelőtt. Az emberek jönnek-mennek. Besurran és körülnéz az irodákban. Érdekes, mindenkinek az íróasztalán nagy doboz található, előtte billentyűzet, mintha mindenki zongorázna, de hang nem jön ki, csak a dobozon mozog a kép. Máskor viszont egy dróton lógó tárgyat vagy drót nélkülit tesznek a fülükre, és hangosan beszélnek. A Képviselő Tanács termében mély csend, a falakat borító komor festmények és címerek jó részt ismerősök, és milyen felemelő érzés az imaterem falán számba venni az unitárius egyház nagyjait. Melegség járja át egész lényét, íme az egyház tiszteli, becsüli a nagy ősök emlékét.

Az előadó tanácsos asztalán rengeteg papír. Onnan bizonyára sok mindent megtudhat. Megvárja, míg a tanácsos eltávozik, és alaposan szemügyre veszi az irományokat. Rájön, ezek a közelgő főtanácsai ülésre készített jelentések.

Rengeteg! Ki olvassa ezeket mind végig? Püspöki jelentés, az EKT általános jelentése, a főtisztviselők és főtisztviségviselők jelentései, az egyháztársadalmi szervezetek jelentései és még sok-sok más. Leginkább a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium és – lám csak – a Berde Mózes nevet viselő Székelykeresztúri Unitárius Gimnázium jelentése érdekli. Terjedelmes kimutatások az elvégzett munkáról. Tanárok és diákok óriási teljesítménye: a kitűnő tanulmányi eredményeken kívül rengeteg közösségi tevékenység, rendezvények, versenyeken való részvétel, kórus, kerékpáros kirándulás, kollégiumi napok, diáktanács,

színhátszó- és néptáncsoportok, nyári táborok, web rádió – vajon mi lehet az? – oktatási tanácsadó, ösztöndíjak, tehetséggondozás, bentlakás és épülő konviktus. Mindez nagyszerű! – kiált fel hősünk önfeledten.

Csak azt nem érti, mit jelent az utalás a kolozsvári Brassai Sámuel Elméleti Líceummal és a Székelykeresztúri Orbán Balázs Gimnáziummal folytatott küzdelemre.

Berde Mózes lelke megnyugszik, midőn látja, hogy az egyház tanintézményei évről évre fejlődnek, jó úton haladnak. Kicsit büszke is magára, nem volt hiábavaló az ő takarékoskodása, úgy érzi, az alapok letételéhez ő is hozzájárult.

Megnyugodva térhet vissza az eltávozott lelkek örök birodalmába.

De mielőtt elhagyná a földi élet színhelyét, tesz egy sétát a Házsongárdi temetőben. De sok idegen név, mintha nem is Kolozsváron járna. Néhány ismerős nevet is talál. A régi síremlékeket jobban szemügyre veszi. Lám csak, milyen szépen renoválták a Brassai Sámuel és a Bölöni Farkas Sándor síremlékét, és akkor észrevesz a kettő között egy monumentális, de repedező síremléket. Körbe járja, és megdöbbenve olvassa rajta: Berde Móza 1815–1893. Ez csak az ő földi maradványainak az őrzője lehet! Hát igen, bizonyára erre még nem került sor! – szögezi le. Azután mégiscsak megelégedetten nyugtázza magában: végül is az a legfontosabb, hogy az unitárius iskolák fejlődjenek, régi hírnevüket megőrizték, sokoldalú, jól képzett fiatalokat bocsássanak ki az életbe, azután egyszer majd talán az ő síremlékének a renoválására is sor kerül!

Lelke megfáradt a sok látványtól. Túl zajos ez a világ. Mindenki rohan, a járművek száguldanak, elég volt. Visszavágyik és eltávozik az örök nyugalom birodalmába.

A mesének vége! Lehet, hogy Önök másképpen láttak volna Berde Mózes lelki szemeivel. A képzelet szabad!

Én úgy gondolom, Berde Mózes valóban meg lehetne elégedve az unitárius egyház törekvéseivel, elért eredményeivel, az egyházi iskolák működésével, a diákok életkörülményeinek a biztosításával.

Úgy legyen a jövőben is Isten segítségével.

Emelem a Berde-serleget az unitárius egyház jövőjére, iskolarendszerének további eredményes fejlődésére és mindannyiunk egészségére.

Kolozsvár, 2007. július 28.

ASZTALOS KLÁRA

Szószék – Úrasztala – Szerartások

KOVÁCS ISTVÁN SÁNDOR KOPORSÓJÁNÁL

„Szeresd az Urat, a te Istenedet, hallgass szavára, ragaszkodj hozzá, mert így élhetsz.” (5Móz 30,20)

Életünk során oly sok mindennel alakul ki érzelmi kapcsolatunk! És amelyek valamilyen ok folytán mélyebben lopták bele magukat szívünkbe, édes szeretettel adva okát ennek, a birtoklás szálánál már egy többlet-kapcsolattal kapaszkodnak belénk, és mi ragaszkodunk hozzájuk. Így ragaszkodunk például egy-egy régi, megsárgult fényképhez, amely emlékeink elmúlt időkbe fakult világába ragad, valahányszor elővesszük, vagy kedves nekünk, mert valaki szeretett személy néz onnan vissza ránk. Ragaszkodunk néhány halványodó címzésű levélhez, amelyeknek betűi édesanyánk, édesapánk, gyermekünk, szerelmünk vagy más drága kéz vonását őrzi. Olykor ragaszkodunk egy-egy tárgyhoz, amely bárki más számára csak kidobni való kacatnak tűnik, de mi nem tudunk megválni tőle. Ragaszkodunk egy régi bútordarabhoz, amely talán nem is képviselne nagy piaci értéket, és a modern bútorok közt is olyan esetlenül fest szobánkban, de annak minden hajlata, lekoszlott sarka, sokat koptatott felülete ezer emlékkal szól hozzánk. Ó, hány lomtanánítás szelekcióján estek már át, és még mindig megvannak, és tudjuk, hogy amíg mi őrizzük, hogy míg szót emelhetünk értük, míg sokszor mások szemében érthetetlen konoksággal kapaszkodunk beléjük, mindig is meglesznek. Mert szeretettel ragaszkodunk hozzájuk, és fel nem cseréljük, hisz más értékek soha nem tudnák helyettesíteni őket.

Ragaszkodásunk azonban nemcsak bizonyos tárgyakhoz köt bennünket. Így ragaszkodunk egy eszméhez, amely irányt ad sokszor tapogatózó életút-keresésünknek, valós vagy vélt igazságainkhoz, amelyek nélkül úgy nézne ki életünk, mint egy ház, amelynek falából itt is, ott is kiszedték a téglákat. Ragaszkodunk a szívünkben hordozott emlékeink meg nem rontható szépségéhez, amelyek gyermekkorunkat idézik, szeretett személyeket keltenek életre és szólaltatnak meg, ragaszkodunk egy faluhoz, annak egy házához, amelyet szülőháznak nevezünk, egy templomhoz, amelyben konfirmáltunk, egy temetőkeri sírhanthoz, amelyre olykor virágot viszünk, és ahol évente meggyújtjuk az emlékezés gyertyáit. Ra-